

helyre a kapocs háta annyira kiemelkedik, hogy a kés fokával könnyen kiemelhető.

Ha a szétszedéssel elkészültünk, megkeressük az ívréteg közepét, szétnyitjuk, s a még belül lévő fűzőszálakat vagy drót kapcsokat kiszedjük. A szétnyitott ívréteget most megfordítjuk s az ívhát egyvezett részét simítócsonttal addig dörzsöljük, amíg a reátapadt enyv minden része le nem válik.

c) Az ívrétegek (füzetek) ismertetése. (2. ábra). A nyomdában nem külön nyomtatják a könyv minden lapját. Egy ív papír nagysága, amit a nyomdász használ többnyire $47\frac{1}{2} \times 63$ cm. Ha megfigyelünk egy ilyen nyomtatott ívet, annak egyik oldalán is, másik oldalán is 8 nyomtatott foltot látunk. Minden nyomtatott folt a könyv egy-egy oldala. A nyomtatott ívek a könyvkötőhöz kerülnek. Itt igen pontosan hajtogatják az íveket. A hajtogatás simítócsonttal történik. Ha a hajtogatás helyesen történt az oldalszámok pontosan követik egymást.

d) Ivszámozás! Hogy a könyvkötő az ívrétegeket helyes sorrendbe rakhassa, az ív mindkét oldalán figyelmeztető jel van elhelyezve. Az ív mellső oldalán látható a könyv címe és a sorszám. A hátsó oldalon csak a sorszám látható egy csillaggal. (Pl. a) Arany „Toldija“ 1. b) 1*) — A hajtogatás után az a) jelzés az ívrét első, a b) jelzés a harmadik oldalra kerül. (3. ábra.)

Fáber József.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK.

IRODALOM.

Az új olasz iskolatörvény elvi alapjai.

Az olasz nemzet oly magasrendű organizmus, amelynek élete, céljai és működési eszközei hatalmuknál és tartalmuknál fogva az azt alkotó csoportok és egyének felett áll. Erkölcsi, politikai és gazdasági *egység*, amely *lényegében* a fascista államban valósul meg. A *munka*, annak *minden megnyilatkozása*: mind szellemi, mind technikai és kézművesi formája szociális kötelesség. Ezen ok miatt és kizáróan *ezen ok* miatt védi az állam a munkát, (l. Carta del Lavoro 1 §.—2 §.) Így az iskola életének is a Fede Fascista, — a fascista hit — szerint azonosulnia kell az állam életével, az azonos tartalmi cél miatt. A Carta della Scuola, az új olasz iskolatörvény ezt a célt ismerte fel és erre a célra készít elő. Így irányelve szorosan kapcsolódik a Carta del Lavorohoz és a Carta della Razza-hoz, a Munka- és a Fajvédelem alaptörvényeihez. Ez a cél mélyíti el a tanítás egész folyamatát, mert

felemeli azt az *államért* való dolgozás magaslatára, tülemelkedően a kisebb jelentőségű egyéni érdekeken. Az iskola így fascista módon megfelel az újszerű és szigorú életrend követelményeinek. A fascizmus alapvető értékek elsőbbségéért és elismeréséért küzd. Ezeket a vezető eszméket és elveket *politikai* ideák és elvek sugallják. A *politika* szó tehát itt oly elgondolások összessége, amelyeknek minden szála az Állam szervezetét alkotja.

A Carta della Scuola is az Állam érdekéért küzd. Az életért pedig csakis az új életforma diktálta törvényhozással, jelen esetben oly iskolai törvényhozással lehet harcolni, amelyek gyakorlati iskolai adminisztrációból erednek. — Az olasz törvényhozás az új iskolai törvény felé sem fordult túlzott optimizmussal, bár a fenti Carta-k eredményei után minden alap meg lett volna ehhez. Ez a nemes önmérséklet a latin szellem legtisztább öröksége. Mussolini és elgondolásának megtervezője Giuseppe Bottai tudták, hogy egy ily intézményes fordulat folyamatát, történelmi érettségét csak a jövőbe vetítve lehet lemérni. S azt is tudták, hogy nem elég a parancsszó, mert a Reformot, csak öntudatosított ifjúság, amelyik a fogalmakat teljesen átértelvi, viheti előre. Ilyen ifjúságnak az előkészítése folyik már 1923-tól, a fascizmus első évétől. A scuola Nazionale lelki és módszerbeli egységéért ettől az évtől küzd munkatársaival a Fascizmus szellemi vezére. Az új iskolatörvény tehát egyik alkotó része a Rivoluzione, a Forradalom politikai alkotóanyagának. Benső egységben a Kormányzat szociális és gazdasági rendelkezéseivel.

A fascista nagytanács 1939 február 15-i határozatával elfogadta a Carta della Scuola-t, az új fascista nevelésügy alaptörvényét. A gondolat együtt értett a fascizmussal. Mussolini elgondolását Gentile és Bottai miniszterek foglalták törvénybe. A Carta della Scuola 29 cikkely, 15 fejezetében. Szól a fascista iskola elveiről, céljairól, módszereiről, az új iskola rendszeréről, az elemi középfokú és felsőfokú nevelésről, az egyetemi és művészeti oktatásról, a nevelésről, a munkás továbbképzésről, szabályozza a tanító és tanárképzés elveit, a vizsgák rendjét, előírja az állami tankönyveket, a tanítási idő tartamát, hangsúlyozza az iskola és a párt teljes benső együttműködését. Az új iskola feladatául az emberi és a politikai öntudat kialakítását jelöli meg. Az iskolai nevelés 3 alappillére: a tanulás, testgyakorlás és a munka. Már a legalsó foktól kötelező a munka: boltokban, műhelyekben, mezőn és tengeren. Az iskola elsőrendű feladatai közé tartozik a szelektálás, valamint az iskola és a család benső viszonyának, együttműködésének rendezése. (1. Ember Ernő részletekre is kiterjedő dolgozatát. Prot. Tanügyi Szemle 1939/4 és az „Il Messaggero” 1939 február 17-i számát. Az új iskola szellemi alapjairól, a törvény kidolgozásának irányelveiről l. Scuola Fascista Editrice Pinciana—Roma, XVII, Meridiano di Roma No. 24 Philosophus „Il pensiero di Mussolini...“ A Carta del Lavoro-ra l.: Pallai Aladár dr. „A munka alkotmánya“ Bp. 1929.

A mussolini-idők elgondolását világosan megjelöli az a tény, hogy a népiskolát és a munkaiskolát egymás közé olvasztja. Az állam magára vállalja a nevelés irányítását az első évektől kezdve, de úgy, hogy összhangban legyen a családdal s az elsősorban a családra bízott vallásos neveléssel,

A közösségi lelkiség valósággal kitermelte ezt a törvényhozást, szinte csak a paragrafusok formai megformálásáról volt már szó. A „törvényecskék“ és „szokásoskák“ (Bottai szavai) most már „szociálisan organizált“ iskolának a rendszerébe olvadtak. E nevelési politika szabályozó terve megújított és napfényre hozott módszerekből áll: katonai sport, technikai és kulturális irányítások, amelyek azonosulnak a Fascista Állam szerkezetével. Előlegezés az új olasz állampolgársági személyiség kialakítására. Ez az új állampolgár ismeri kötelességeit önmaga és a világ iránt. Ismeri történelmi hivatását. Szeme előtt lebeg a Razza (a faj) és a Patria (a haza). Ezek a gondolatok kölcsönözhetnek mindennek etikai és humanis értéket. Minden részlet ennek a szolgálatában áll. Az Állam etikai elgondolását az iskolára vonatkozóan a Carta della Scuola foglalja magában. Kijelöli a Duce akaratát. Éles politikai realizmussal veszi figyelembe a latin faj képességeit. A politikai akarat nevelésére törekszik és cselekvésre nevel. Civil szolgálatnak fogják fel az iskolát, hasonlóan és egységbe a katonai szolgálattal. A jövő kategóriák értéke és ereje így az iskolák kezében van. A közügy és a nemzeti belső élet felelős irányítóinak ezért különös gondja az iskola. Az új olasz iskolai szervezet politikája tehát az állammal az államért *egyéni* erőket nevel a szociális rendszer megjavítására.

Itt igazolódik a munka és az iskola törvényeinek az egységbe áramlása. Mind a két rendszer a Stato Moderno, az Új Állam megvalósításáért küzd, egységes politikai hűséggel. Ez a politikai hűség egységesen átjárja a vezetőket, a pártokat és a népet. Ilyen forradalmi hajtóereje csak egy olyan problémának lehet, amelyiknek erejében minden réteg hisz, nemcsak a vezetők, hanem a földművesek, az ácsok, és minden más osztály. Az iskolát nem száraz technikai rendszabályok kötelezik, mert az új törvények természetes folyományok. A fascista élet jelmondata: a munka és küzdelem. Aki ebben hisz, benső parancsnak veti alá magát az Államért és ez a benső parancs gátat vet a faji és egyéni túlkapasoknak: a kollektív szempontból káros cselekedeteket megakadályozza.

Az új iskola most már a kívánt szociális igazság értelmében visszavezeti a célokat a megjelölt irányok területére. Ezzel egyidejűleg megkezdődik az elkülönítés: a szelekció: a kiválogatódás. A fascizmus alapvető lényege. Az Állam ébren örökdió azon, hogy minden területre a legalkalmasabb egyén kerüljön. Az Állam és az egyén kollaborálásában, szoros együttműködésében azonban nem szabad kommunisztikus elfajulásra gondolnunk. Az Állam útát jelöl minden polgárnak, de úgy hogy mindenki tehetsége irányát követheti. Míg az Egyén az Állammal együtt érezve és együtt dolgozva növeli közösségi és így egyéni értékét is. Az Állam, ha elvitázhatatlan tekintély és hatalom is, azáltal, hogy állandó küzdelemre nyit teret, megsokszorozza az egyéni képességeket és mindenkinek elősegíti hogy erejét, tudását munkába állítsa. De az Állam nem számol bizonytalan csodákra, hanem kitermeli az értéket, ha kell erővel is.

Az iskolai szolgálat jövő célja ezek szerint: a fascista személyiség megformálása. A törvény elég rugalmas ahhoz, hogy a további kifejlődésnek ne legyen kerékkötője. Az igazságosság alapján áll, ellensége a szerzett kiváltságoknak, az öröklött vagyonnak, s minden jogtalan egyenlőtlenségnek, s

olyan törvényeknek a híve, amelyek a benső adományok elismerését vívják ki. A carta della Scuola igaz és nemes szociális kötelességeket is előkészít a mai időkre, iskolai alakulatokkal (GIL, GUF ecc) s a kiválogatódás törvénye alapján akar elérkezni a tömegek önkormányzatához. Fizikai és erkölcsi nevelés, a katonaság, a sport, a munka; az akaratnak és a szellemnek a küzdelme a humanitás és a Patria jogaiért. De ezt csak az erők hierarchikus elrendezésével lehet megvalósítani. A családi étellel és az Egyházzal való megegyezés után ez a legnagyobb feladat. A legjobbak megválasztásának a kérdése, kihozni az egyesített népből az észet és a szívet, elismertetni az érdem fensőbbiségét. Szinte utópisztikus feladatnak látszik, mégis a faszizmus 17 éve példát adott arra, hogy ez elérhető. Az irányított értékeknek ez a gondos kiválogatása Mussolini Itáliájában valósult meg ez ideig a legteljesebben, jelezve, hogy itt dolgoznak a legegységesebben az Állam jelenjén és holnapján. S ezért lehetséges előleget adni a jövőnek, a Carta della Scuola útnak indulásánál. Előkészítést a nemzeti élet minden rétege irányította, számtalan hozzászólás és megjegyzés formálta. A rendszer figyelembe vett minden kollektív kelléket, a megvalósítás most már az állami kollégiumoktól és nevelő intézményeiktől függ, de ezek sikerében ennyi megalapozás után most már nem lehet kétség.

Az etikai értékek tisztasága biztosítja Regim állandóságát, az egységes politikai akaratot, — demagógiai illúziók nélkül. Az etikai erők biztosítják az új iskolai törvénynek is a tartósságát. Végső célja pedig a Carta della Scuoának: tovább plántálni az elveket a „collectiv organismus“ nyereségére, megtartani továbbra is Mussolini Itáliájának a rendjét, küzdeni a kimerültség ellen, s elérni a lelkiezők egyensúlyát.

Tóth Ervin dr.

Mit kíván az első magyar népiskolai tankönyv a tanítótól. A Mária Terézia által reneletileg kiadott Ratio Educationis a magyar közoktatás történetének egyik nevezetes lépése. Kár, hogy a nemzeti ellenállás visszautasította mint rendeletet s ezzel megakadályozta kultúránk szerves alkotórészébe való beilleszkedését. A századforduló zavaros eseményei, a francia forradalom és az utána következő általános európai mozgalmak pedig elfordítják a figyelmet az iskolázás kérdéseiről.

Oktatásügyünk pedig igen siralmas állapotot mutat. Iskolák, tanítók megfelelő anyagi támogatást nélkülözve igen kis számban vannak s a legtöbb helyen csak valamelyik kiszolgált katona vagy értelmesebb mesterember, a pedagógiának legkisebbfokú ismerete nélkül, végzi szerény díjazásért az oktatás komoly és felelőségteljes munkáját.

Ezeknek előrebocsátása után érthető csak meg és értékeljük kellőleg azt a didaktikai téren nagy jelentőségű eseményt, amelyet az első magyar népiskolai tankönyv megjelenése jelentett. Végiglapozva a három kötetes művet, melynek szerkesztője Edvi Illés Pál, szembetaláljuk magunkat a kor pedagógiai törekvéseivel módszertani és didaktikai problémáival. Már előbb is forgott közkezen néhány enciklopédikus munka, mint a Hármaskör és a Lácza József által összeállított tankönyv (1793). Ezek azonban nem felelnek meg a kor igényeinek. Nagyrészt elavult, hiányos munkák voltak.